

Quickscan Ffw, N2000 en EHS

Baggerwerkzaamheden en depots Klein Vogelenzang

Quicksan Ffw, N2000 en EHS

Baggerwerkzaamheden en depots Klein Vogelenzang

Definitief

Opdrachtgever

Hoogheemraadschap van Rijnland
De heer V.W. van Craaikamp
Postbus 156
2300 AD LEIDEN

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Brink 4a
7981 BZ DIEVER
T 0521 32 44 00
F 0521 32 40 01
E info@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P5999
Datum: 5-2-2013
Projectleider: D. Welink
Opgesteld: D. Welink
Gecontroleerd: S. Boekhout

© Eelerwoude 2013, niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden zonder schriftelijke toestemming van Eelerwoude bv.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken

INHOUD

1	INLEIDING	7
2	HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING	9
2.1	Huidige situatie	9
2.2	Voorgestane ontwikkeling	10
3	NATUURWETGEVING	13
3.1	Flora- en faunawet beschermt flora en fauna	13
3.2	Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998	14
3.3	Ecologische Hoofdstructuur	14
4	METHODE	15
4.1	Bureauonderzoek	15
4.2	Terreinbezoek	15
5	BESCHERMDE SOORTEN	16
5.1	Planten	16
5.2	Zoogdieren	18
5.3	Vogels	20
5.4	Amfibieën en reptielen	21
5.5	Reptielen	22
5.6	Vissen	23
5.7	Ongewervelden	24
6	BESCHERMDE GEBIEDEN – N2000	25
6.1	Kernwaarden	25
6.2	Effecten	26
7	BESCHERMDE GEBIEDEN – EHS	28
7.1	Kernwaarden	28
7.2	Effecten	28
8	CONCLUSIE EN VERVOLG	29
8.1	Overtredingen Flora- en faunawet	29
8.2	Geen effecten N2000-gebied	30
8.3	Geen aantasting waarden EHS	30
8.4	Eindconclusie	31
	LITERATUURLIJST	33
	BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET	34

BIJLAGE 2: LOCATIES DEPOTS	38
BIJLAGE 3: ESSENTIETABEL N2000 GEBIED	39

Figuur 1. Ligging plangebied: Klein Vogelenzang is aangegeven met een zwarte lijn, de gele, rode en groene lijn geven de mogelijke tracés van de persleiding aan (Bron : Thijhuis Ingenieurs).

Figuur 2. Ligging locaties depots (globaal). De rode lijnen met aangrenzend oranje lijn zijn de depots aan de Oude Reeuwijksweg, de overige liggen aan de Parallelweg (Bron : Thijhuis Ingenieurs).

1

INLEIDING

Het Hoogheemraadschap van Rijnland is een project gestart met als doel de waterkwaliteit in de plas Klein Vogelenzang te verbeteren. De plas ligt midden in het Reeuwijkse plassen gebied. Het water in de plas moet helder worden waardoor plantengroei en ecologie worden verbeterd en de eisen uit de Kader Richtlijn Water worden gerealiseerd. Eén van de acties om de doelen te bereiken is het verwijderen van de baggerlaag uit de plas. De vrijgekomen bagger wordt in de omgeving van de plas in weilanden verwerkt. De plas en de directe omgeving zijn opgenomen in de EHS en direct tegen de plas aan ligt het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein.

Voor de uitvoering van de (bagger)werkzaamheden en het bergen van baggerspecie in weilanddepots moet worden vastgesteld of beschermde natuurwaarden worden aangetast. Indien dat aan de orde is, moet duidelijk worden hoe dit voorkomen kan worden en/of gecompenseerd kan worden.

De eerste stap in deze toetsing is een quickscan. Dit is een eerste, beknopt onderzoek waarbij is gekeken of beschermde waarden aanwezig zijn en verstoord kunnen worden. De quickscan richt zich op het verkrijgen van een geïnformeerd beeld van de mogelijke consequenties vanuit de natuurwetgeving en -beleid. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Locatie depot Oude Reeuwijkse weg

Deel van gele tracé persleiding

Deel van gele tracé persleiding

Klein Vogelenzang

Oever Klein Vogelenzang

Locatie mogelijk depot Parallelweg

Ringsloot: deel van rode tracé persleiding

Locatie mogelijk depot Parallelweg

Figuur 3. Foto's plangebied

2

HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

Klein Vogelenzang

De plas Klein Vogelenzang is een open terrein, met grotendeels beschoeide oevers. Het wordt aan vierkanten omgeven door verhardende paden, hetzij een fietspad, hetzij een doorgaande of doodlopende weg. Aan drie kanten staat bebouwing. Langs alle paden en op de erven staat opgaande begroeiing. De oevers zijn begroeid met ruigtekruiden. Aan de westkant ligt één langwerpige eiland, mogelijk een restant van een legakker. De oevers hiervan zijn niet geschoeid. Het eiland is voornamelijk begroeid met riet. In de plas drijven diverse veenbonken.

Ringsloot

Rond de plas ligt een ringsloot. De oevers hiervan zijn grotendeels beschoeid en begroeid met riet en ruigtekruiden.

Depots Oude Reeuwijkseweg

De locaties voor de depots aan de Oude Reeuwijkse weg liggen in een polder en worden dus aan de kopse kant begrensd door erven. De graslanden liggen laag en worden begrensd door slootjes. Het gebied is vrij open, op enkele plekken staan bosjes. De exacte locaties staan ingetekend op bijlage 2.

Depots Parallelweg

In het gebied van de depots aan de Parallel weg staan minder bosjes. Hier liggen aan één kant de boerderijen. Aan de zuidkant grenzen de locaties aan de plassen of ander weilanden. Op enkele plekken ligt een maïsakker.

Tracés persleiding

De tracés voor de persleidingen gaan grotendeels door watergangen die aan weerskanten beschoeid zijn. De ene oever bestaat over het grootste deel uit tuinen van er achter gelegen woningen. De andere oever bestaat uit een dijk met weg. Het rode tracé kent de minste bebouwing.

Zie figuur 3 voor een impressie van het plangebied.

2.2 Voorgestane ontwikkeling

Bron: Tijhuis Ingenieurs

Baggeren

Eerst wordt een bulkslag gedaan met een cutterzuiger en waarschijnlijk daarna een opschoonslag met een wormwielzuiger. Met deze methode treedt geen vertroebeling op van het water en blijft verstoring van fauna zo beperkt mogelijk.

Na het verwijderen van het bodemmateriaal wordt met een cutterzuiger de waterbodem tot de gewenste diepte gebaggerd. De bagger wordt met behulp van een 12 - 14 duims cutterzuiger ontgraven met een debiet van circa 500 – 1.500 m³/uur. De hoeveelheid droge stof van dit mengsel bedraagt ongeveer 30%. De cutterzuiger is uitgerust met een plaats bepalingssysteem (DGPS) waarop de ligging van de te baggeren waterbodem is aangegeven zodat er nauwkeurig op diepte en profiel kan worden gebaggerd. De snijkop van de zuiger snijdt de bagger los en de pomp zuigt de bagger naar binnen. De begroeiing in de waterbodem wordt waar mogelijk door de snijkop van de zuiger vermalen en verpompt middels de persleiding naar depot.

De zuiger beweegt zich voort door het vooruit stappen met een palenwagen. Dit gaat zeer langzaam. De zijwaartse beweging wordt gedaan door de zuiger heen en weer te trekken met twee lieren.

Tracés

De baggerspecie wordt via een persleiding naar de verwerkingslocatie (depot) getransporteerd. De tracés zijn aangegeven in figuur 1 (alleen geel, groen en rood). De zuiger perst de bagger circa 2 km verder. Omdat de afstand naar het depot groter is, wordt een geluidsarme booster (opvoerstation/pomp) bijgeplaatst. De booster zorgt ervoor dat de stroomsnelheid van het slib/water mengsel niet afneemt. De boosters worden de gehele dag bemand door een of meerdere werknemers die tevens de leiding zullen controleren op eventuele gebreken.

De persleidingen worden in de watergangen gelegd. De persleiding wordt aangevoerd met een trekker en wordt met de hand aangelegd, eventueel ondersteund door een minikraan. Het tijdens het baggeren vrijkomende proceswater wordt via retourleidingen naar de ontgravingslocatie teruggedleid, een en ander conform eisen uit de Waterwet.

Depots

De depots bestaan uit een kade waarbinnen de specie wordt gespoten. De kades komen op 3 meter vanaf de slootkant en zijn circa 1,5 meter hoog. De kade wordt opgebouwd uit de bovenlaag van de percelen. Daarbij wordt gewerkt vanuit het midden van de percelen. De oeverzone wordt alleen in geval van nood bereden.

De depots worden in meerdere keren tot 1,20 m opgevuld. Daarvoor zijn een aantal inlaatpunten. De leiding wordt verlegd van punt naar punt. Het water uit de specie verlaat het depot via slibkisten. Dit water gaat via een leiding naar een bezinksloot. Wanneer het water voldoende schoon is, wordt het via een leiding weer via een leiding terug gepompt naar de plas. De chemische samenstelling van de slib en het water wordt continu

gemonitord en waar nodig behandeld om het zo'n niveau te krijgen dat het de omgeving niet verrijkt.

De baggerspecie blijft na het indrogen op het perceel. De grond uit de kades wordt dan over de specie uitgereden, waarschijnlijk in 2015. Waarschijnlijk wordt het perceel zo'n 30 cm verhoogd.

Hoeveel en welke depots zullen worden ingericht is op het moment van schrijven nog niet zeker. In dit rapport is voor de depots aan de Oude Reeuwijkseweg uitgegaan van de situatie op bijlage 2. Voor de 'reservedepots' is uitgegaan van figuur 2. Op 3 plekken wordt een sloot gedempt, 1 sloot wordt ingericht als bezinksloot, zie bijlage 2. Wanneer de depots worden afgewerkt, worden deze sloten weer in de oorspronkelijke staat hersteld.

Planning

De depots worden ná het broedseizoen van 2013 aangelegd. Het baggeren zal waarschijnlijk starten na de bouwvak van 2013, globaal van augustus 2013 tot oktober 2014.

Doel

Met het baggeren van Klein Vogelenzang en de ringsloot wil het Hoogheemraadschap de waterkwaliteit en het doorzicht drastisch verbeteren, zodat de plantengroei (nu grotendeels afwezig) weer mogelijk wordt.

Beheer vs ruimtelijke ontwikkeling

Alle werkzaamheden ten behoeve van het inrichten van de depots worden in het kader van de Flora- en faunawet gezien als ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor verstoring van tabel 2 soorten (zie volgend hoofdstuk) door de werkzaamheden, geen ontheffing hoeft worden aangevraagd, omdat wordt gewerkt conform de Gedragscode voor waterschappen. Voor verstoring van tabel 3 soorten moet in dit geval wel een ontheffing worden aangevraagd.

Het baggeren gebeurt binnen de legger en is daarmee volgens de Gedragscode voor waterschappen een beheermaatregel. Omdat wordt gewerkt conform deze gedragscode, hoeft in dit geval voor verstoring van tabel 2 en 3 soorten geen ontheffing te worden aangevraagd.

Deskundige begeleiding

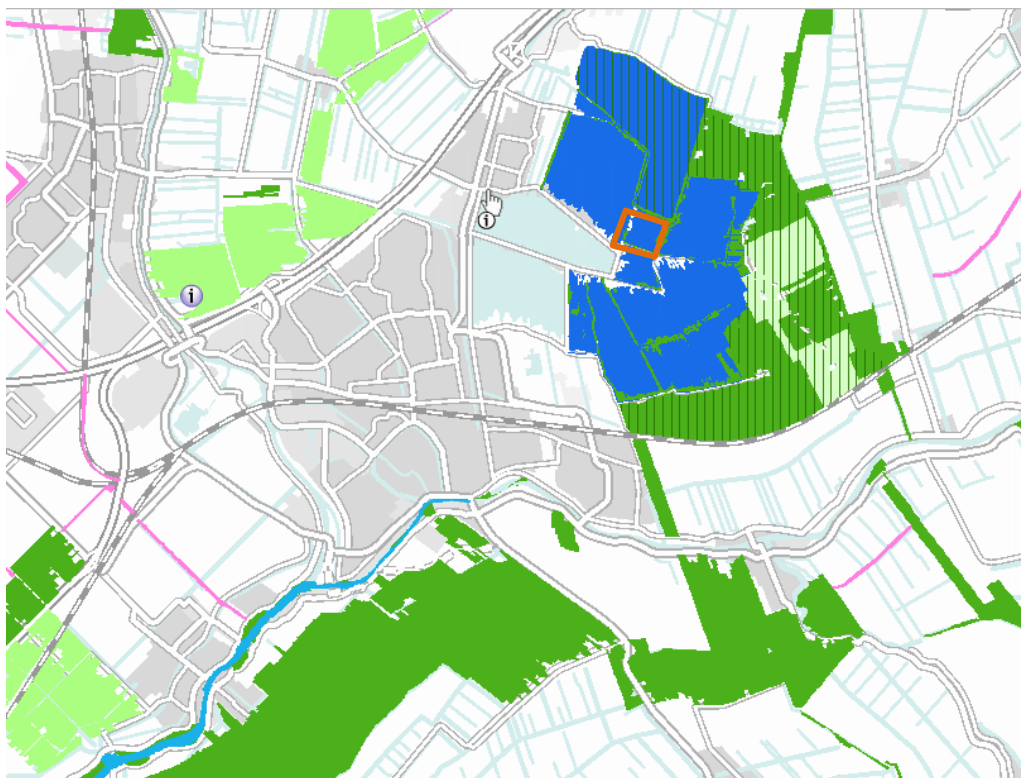
Deskundigen van onderzoeksinstituut B-Ware onderzoeken op welke wijze de milieueffecten van deze werkzaamheden het beste kunnen worden voorkomen. De maatregelen zullen continu worden gemonitord. Wanneer nodig, zal worden ingegrepen.

Cutterzuiger

Detail cutterzuiger met korf

Figuur 4 Begrenzing EHS (blauw en groen) en Natura 2000 (gestreept). Klein Vogelenzang ligt binnen de oranje lijn (Bron: <http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS>).

3

NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd.

3.1 Flora- en faunawet beschermt flora en fauna

De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk. Centraal hierbij staat de zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende planten en dieren en hun leefomgeving.

Onder bepaalde voorwaarden is een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet van toepassing. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, havik, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespendif en zwarte wouw.

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht en daarom is geen ontheffing nodig. Deze soorten zijn bij dit onderzoek buiten beschouwing gelaten. Zie bijlage 1 voor een uitgebreide beschrijving en toelichting op de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

De plas direct ten noorden van Klein Vogelenzang behoort tot het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein. Alle depotlocaties liggen buiten het Natura 2000-gebied. De locaties aan de parallelweg grenzen wel aan deze bescherming. De tracés van de persleidingen lopen voor een deel (geel) of geheel (rood en groen) door het Natura 2000-gebied, zie figuur 4.

De werkzaamheden zullen dus voor een deel direct naast het Natura 2000-gebied plaatsvinden. Daarom moet onderzocht worden of de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied in gevaar kunnen komen. Hierop zal in hoofdstuk 6 verder worden ingegaan.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

De plas behoort tot de EHS, zie figuur 4. Alle depotlocaties liggen buiten de EHS. De locaties aan de parallelweg grenzen wel aan deze bescherming. De tracés van de persleidingen lopen voor een deel (geel) of geheel (rood en groen) door de EHS.

De werkzaamheden zullen dus voor een deel in het EHS gebied plaatsvinden. Daarom moet onderzocht worden of de waarden van de EHS worden aangetast. In Hoofdstuk 7 zal hier verder op ingegaan worden.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een verkenning van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie, voor zover beschikbaar. Daarbij is voornamelijk gebruik gemaakt van de in 2011 uitgevoerde natuurtoets voor het aanleggen van natuurvriendelijke oevers in de Reeuwijkse Plassen (Tauw, 2011 a). De plas Klein Vogelenzang was onderdeel van deze toets.

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De website www.waarneming.nl en www.telmee.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs en professionals zetten op deze websites natuurwaarnemingen. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

Zie de literatuurlijst voor een totale lijst van geraadpleegde bronnen.

Daarnaast is gebruik gemaakt van de kennis van de grondeigenaren en andere boeren in de omgeving.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door mevr. drs. D. Welink, adviseur ecologie bij Eelerwoude, uitgevoerd op 17 november 2012 bij 10°C en mistig weer. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd.

5

BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Het veldbezoek is uitgevoerd buiten het groeiseizoen van beschermde vaatplanten. Soortwaarnemingen konden dan ook niet worden gedaan. De slootkanten bij de depotlocaties zijn geschikt voor zwanebloem en dotterbloem (tabel 1-soorten). De perceeleigenaren gaven ook aan dat deze hier groeien (Oude Reeuwijkseweg). De slootkanten, inclusief de eerste 2 meters van de graslanden, worden botanisch beheerd. Buiten deze zone groeien in de graslanden zeer algemeen voorkomende soorten als Engels raaigras en kruipende boterbloem.

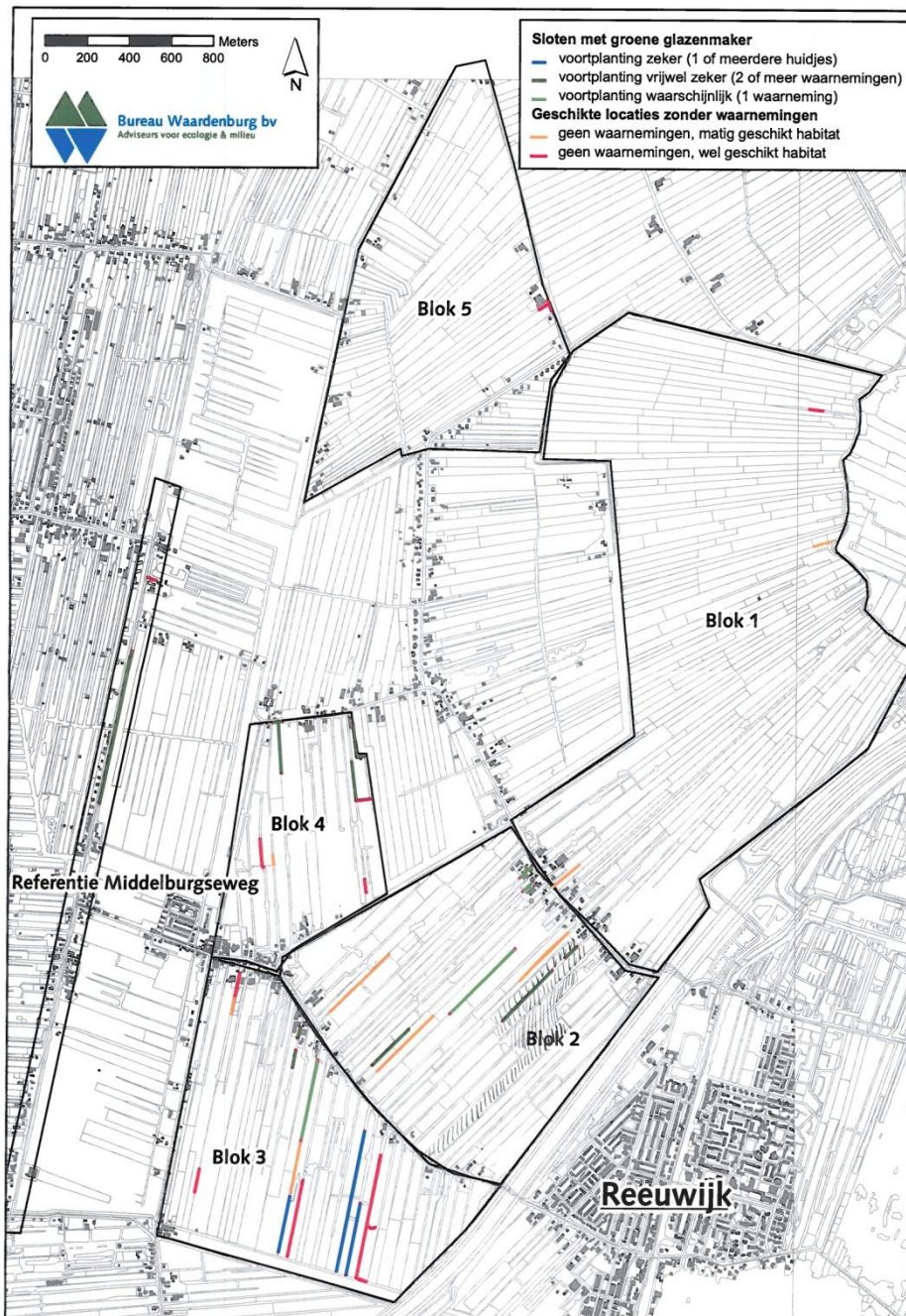
De oevers van de plas en de ringsloot zijn begroeid met een ruige rietvegetatie met onder andere riet en grote lisdodde. De plas zelf is 'vrijwel kaal' (mondelinge mededeling L. Vuister (HHR)). De omringende plassen ook.

Uit de omgeving zijn diverse beschermde soorten bekend (Tauw, 2011a). Voor de meeste van deze soorten zijn de depot-locaties ongeschikte groeiplaatsen. De situatie is te voedselrijk en het beheer te intensief. De oevers van de sloten bij de depots en van Klein Vogelenzang kunnen wel geschikt zijn voor brede orchis, rietorchis, gevlekte orchis en vleeskleurige orchis (allen tabel 2).

In enkele slootjes bij de Oude Reeuwijkseweg groeit krabbenscheer, een soort van de Rode lijst, zie figuur 5. De beschermde libellensoort groene glazenmaker is voor de voortplanting afhankelijk van deze soort, zie 5.7.

Effecten

De kades worden grotendeels buiten de meest waardevolle delen van de graslanden, namelijk de sloten, oevers en de direct aangrenzende strook, aangelegd. Op vier plekken wordt een sloot gedempt en de direct aangrenzende strook wordt onderdeel van de depots. Mogelijk dat daarbij groeiplaatsen/exemplaren van zwanebloem, dotterbloem (beide tabel 1 soorten), brede orchis, rietorchis, gevlekte orchis en/of vleeskleurige orchis (allen tabel 2 soorten) verdwijnen. Omdat het gaat om enkele groeiplaatsen in een veel groter gebied met geschikte groeiplaatsen, is een negatief effect op de lokale populaties van de soorten niet waarschijnlijk.

Figuur 5. Overzicht van slootjes waarin krabbenscheer is aangetroffen. De beoogde locaties aan de Oude Reeuwijkse weg zijn gearceerd.

De sloten met krabbenscheer worden niet gedempt. Deze vegetaties worden niet aangetast, zie figuur 5.

De baggerwerkzaamheden en het aanleggen en opruimen van de persleiding kan zonder aantasting van de begroeiing op de oevers worden uitgevoerd. Mogelijk dat de baggerboot via een aangrenzende plas naar Klein Vogelenzang wordt gevaren. Uitgangspunt is dat daarvoor geen opening in de kade gemaakt hoeft worden.

Werken volgens Gedragscode

De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd conform de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen (2012). Dan is het aanvragen van een ontheffing voor het verstoren van groeiplaatsen/exemplaren voor tabel 2-soorten niet nodig. Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel moet zorgvuldig worden gewerkt. De te volgen werkwijze zal door een deskundige ecoloog worden vastgelegd in een werkprotocol.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het gebied waar de werkzaamheden zullen worden uitgevoerd, staan geen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen (bomen of gebouwen). Op de oevers van de plas en ringsloot staan wel bomen en gebouwen, die dus een potentiële verblijfplaats vormen. De plas en ringsloot met oevers zijn een geschikt foerageergebied voor watervleermuis, meervleermuis, ruige en gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis (Tauw, 2011 a). De vleermuizen maken waarschijnlijk ook gebruik van de oevers van de plas en van de ringsloot als vliegroute. De open weilanden van de depotlocaties zijn met name geschikt voor rosse vleermuis om te foerageren.

De werkzaamheden zullen overdag plaatsvinden. Het werkterrein zal niet worden verlicht.

Effecten

De potentiële verblijfplaatsen op de oevers worden niet vernietigd, de foerageergebieden blijven behouden en de vliegroutes worden niet onderbroken. Het geluid van de booster en de zuiger zullen de verblijfplaatsen niet verstoren omdat het om een relatief zacht geluid gaat, vergelijkbaar met overige geluiden in de omgeving. De uiteindelijke verbetering van de waterkwaliteit zal het foerageergebied voor de vleermuizen verbeteren.

Geen ontheffing

De werkzaamheden hebben dus geen negatieve effecten op vleermuizen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing voor vleermuizen is niet nodig.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

De locaties van de depots zijn het leefgebied van algemeen voorkomende soorten als egel, haas, mol, vos, ree, diverse soorten licht beschermd (spits)muizen en mogelijk ook hermelijn, wezel en bunzing. Allen staan op tabel 1 van de Flora- en faunawet. Deze soorten kunnen ook gebruik maken van de oevers van de plas en de tracés.

De Reeuwijkse Plassen bevinden zich binnen het verspreidingsgebied van waterspitsmuis (tabel 3). De soort is daar ook aangetroffen (Tauw, 2011 b). Tijdens dat

onderzoek is de soort niet aangetroffen op de oevers van Klein Vogelenzang en de ringsloot, maar de soort is lastig te vangen. Bovendien is het onderzoek uitgevoerd in 2011, mogelijk heeft de soort zich inmiddels wel gevestigd langs Klein Vogelenzang of de ringsloot. De oevers zijn potentieel leefgebied. Het voorkomen van de soort op de oevers is dan ook niet uit te sluiten. Ook de sloten bij de depots zijn potentieel leefgebied van deze soort.

Andere zwaarder of strikt beschermde soorten zijn op basis van het bekende verspreidingsgebied of biotoopvoorkeuren niet te verwachten in het plangebied.

Effecten

De aanleg van de depots en leidingen vormt een tijdelijke verstoring of vernietiging van een deel van het leefgebied van een aantal licht beschermde tabel 1-soorten. Al tijdens het indrogen van de specie zullen de dieren weer gebruik maken van het gebied. Deze werkzaamheden hebben dus geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten. Bovendien blijft er voldoende alternatief leefgebied aanwezig. Voor deze soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt de algemene zorgplicht ten aanzien van deze soorten (zie bijlage 1).

Het baggeren en het dempen van de sloten kan een tijdelijke verstoring van het leefgebied van waterspitsmuis vormen, vernietiging van verblijfplaatsen en eventueel het doden van exemplaren. Wanneer de soort in de plas zit, kan niet geheel worden voorkomen dat er dieren worden opgezogen of verstoord. De kans daarop lijkt klein. De verstoring door het baggeren is bovendien kleiner dan de mogelijke verstoring door de werkzaamheden voor het aanleggen van natuurvriendelijke oevers in dezelfde periode in Klein Vogelenzang. Daarbij kunnen verblijfplaatsen worden aangetast. Het leefgebied zal door het baggeren en de nieuwe oevers veel geschikter worden voor waterspitsmuis.

Na het afwerken van de depots worden de sloten weer open gegraven en kan de soort de sloten weer koloniseren. De waterkwaliteit van de plas zal verbeteren, wat de soort ten goede komt. Een negatief effect op de lokale populaties is dan ook niet te verwachten.

Werken volgens Gedragscode en nader onderzoek/aanvragen ontheffing

De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd conform de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen (2012). Dan is het aanvragen van een ontheffing voor het mogelijk tijdelijk verstoren door het baggeren van het leefgebied van waterspitsmuis niet nodig. Voor de verstoring van leefgebied en exemplaren door het dempen van de sloten bij de depots is dit wel nodig. Wel moet eerst de aanwezigheid van de soort in de sloten worden aangetoond middels nader onderzoek.

Voor tabel 1 soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en beheermaatregelen.

De te volgen werkwijze zal door een deskundige ecoloog worden vastgelegd in een werkprotocol.

5.3 Vogels

Voorkomen en functie

De vogels zijn in de Flora- en faunawet verdeeld over categorieën, zie bijlage 1.

Broedvogels algemeen en categorie 5¹

Tijdens het veldbezoek zijn in de weilanden een buizerd waargenomen, wilde eenden, fazanten, knobbelzwanen, een groep brandganzen en een paar nijlganzen. Zowel in de weilanden als langs de plas foerageren reigers. In de plas zaten daarnaast een aalscholver en diverse meerkoeten. In de aangrenzende plas (noordwesten) zaten grote aantallen smienten.

In de plas is weinig broedgelegenheid voor vogels. Wel kunnen de veenbonken gebruikt worden door meeuwen en visdief. De begroeiing van de oevers is geschikt voor diverse algemene soorten. De rietkragen zijn geschikt voor soorten als grote en kleine karekiet en rietgors en in de oevers onder andere fuut, meerkoet, waterhoen en wilde eend (Tauw, 2011a).

De weilanden zijn weidevogelgebieden en worden als zodanig beheerd. Hier broeden kieviten, grutto, tureluurs, krakeenden (enkel geval) en kuifeenden. Bij één van de boeren aan de parallel weg broeden jaarlijks 45-80 paren van kievit, grutto en tureluur. In de winter foerageren grote aantallen ganzen (tot wel 3000 aan de Oude Reeuwijkseweg) op de graslanden, samen met diverse soorten eenden en zwanen.

Nestplaatsen van categorie 5 –soorten zijn niet waargenomen en te verwachten in de delen waar de werkzaamheden plaats zullen vinden.

Jaarrondsoorten - categorie 1 tot en met 4¹

Nesten van vogels die onder categorie 1 tot en met 4 vallen zijn jaarrond beschermd. Nesten van buizerd of andere roofvogels waarvan de vaste rust- en verblijfplaats jaarrond beschermd zijn, zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen, maar hier is niet gericht naar gezocht, omdat de werkzaamheden deze nesten niet zullen raken. Ook Tauw heeft in 2011 geen nesten van jaarrondsoorten aangetroffen en concludeert dat de oevers niet geschikt zijn voor vogels van de categorie 1 t/m 4. De graslanden worden wel door buizerd gebruikt als foerageergebied.

Effecten

De aanleg, aanwezigheid en het vullen van de depots vormt een bron van verstoring voor vogels, door menselijke aanwezigheid en activiteiten, door geluidsproductie en door de verminderde openheid door de kades. Omdat wordt gewerkt conform de gedragscode, wordt verstoring van broedende vogels voorkomen (zie hierna). Eenmaal aangelegde depots worden vrij snel door enkele vogelsoorten, zoals de tureluur, in gebruik genomen om te foerageren. De depots liggen maximaal 3 jaar. Daarna is het gehele gebied weer geschikt als weidevogelgebied.

¹ Zie Bijlage 1 voor een nadere toelichting op de verschillende categorieën bij de bescherming van broedvogels

Voorkomen moet worden dat de depots begroeid raken met wilgen. Hierin kunnen zich namelijk predatoren vestigen.

De persleiding zal geen vogels verstoren. Het geluid van de booster en de baggerzuiger kan wel verstorend werken. Het bronvermogen van een zuiger is 100dB(A). Omdat het geluid start buiten het broedseizoen, worden geen broedende vogels verstoord. Wel kan het gebied direct rond de booster en de zuiger tijdelijk minder aantrekkelijk zijn voor verstoringgevoelige vogels om zich te vestigen. In de omgeving is voor hen voldoende alternatief om naar uit te wijken. In het gebied is al geluidsverstoring door menselijke activiteiten aanwezig.

Rust- en verblijfplaatsen van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd in de Flora- en faunawet. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. In het plangebied zijn geen nestlocaties aangetroffen van deze vogels. In de omgeving komt buizerd voor. Mogelijk maakt het plangebied onderdeel uit van het leefgebied van deze soort. Nesten van deze soort worden niet verstoord, foerageren blijft mogelijk.

Werken volgens Gedragscode

De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd conform de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen (2012). Dit betekent dat preventieve handelingen worden verricht om verstoring van vogels te voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing voor vogels is niet nodig. Wel moet zorgvuldig worden gewerkt. De te volgen werkwijze zal door een deskundige ecoloog worden vastgelegd in een werkprotocol.

5.4 Amfibieën en reptielen

Voorkomen en functie

De algemeen voorkomende tabel 1-soorten als bruine kikker, meerkikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander zullen in de plas en ringsloot (met name de oevers en de veenbonken) en de sloten voorkomen. De locaties van de depots kunnen ook onderdeel van hun landbiotoop vormen. Met name ondiepere delen met water- en/of oeverplanten zijn aantrekkelijke voortplantingsbiotopen voor alle amfibieën.

Rugstreeppad (tabel 3) is bekend uit de omgeving, maar komt niet in de Reeuwijkse Plassen voor (Tauw, 2011a). De soort zou zich kunnen vestigen in de depots. Poelkikker (tabel 3) kan wel in Klein Vogelenzang voorkomen (Tauw, 2011a) en is ook in de slootjes bij de depots niet uit te sluiten. Andere strikt beschermde amfibiesoorten zijn niet te verwachten.

Effecten

De baggerwerkzaamheden en het inrichten van de depots verstoren tijdelijk de activiteiten en het leefgebied van de genoemde amfibieën van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

De poelkikker (tabel 3) zal zich met name ophouden in de oeervegetaties van de plas. Daar kunnen zij ook overwinteren. De aanleg van de natuurvriendelijke oevers in de zelfde periode heeft voor de soort grotere effecten dan het baggeren van de plas. Doordat de boot erg langzaam vaart hebben dieren ruim de tijd om te vluchten. Toch is het opzuigen van eieren, larven en adulten niet uit te sluiten. Met het dempen van de sloten voor de depots verdwijnt tijdelijk leefgebied met verblijfplaatsen voor de soort.

Rugstreeppad kan zich tijdelijk in de depots vestigen en zal dan na het opdrogen weer verdwijnen.

Werken volgens Gedragscode en nader onderzoek/aanvragen ontheffing

De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd conform de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen (2012). Dit betekent dat preventieve handelingen worden verricht om verstoring van dieren te voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing voor poelkikker is niet nodig voor het baggeren. Voor het dempen van de sloten moet wel een ontheffing worden aangevraagd voor poelkikker. Wel moet eerst de aanwezigheid van de soort in de sloten worden aangetoond middels nader onderzoek.

Voor de tabel 1 soorten geldt een vrijstelling bij regulier beheer en ruimtelijke ontwikkelingen. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom voor deze soorten niet nodig.

De te volgen werkwijze zal door een deskundige ecooloog worden vastgelegd in een werkprotocol.

5.5 Reptielen

Voorkomen en functie

Ringslang (tabel 3) is bekend uit de omgeving. De oevers van Klein Vogelenzang en de ringsloot zijn geschikt biotoop (Tauw, 2011a). Het is daarmee waarschijnlijk dat de soort ook in de tracés van de persleidingen voorkomt. Hoewel de sloten in de polders minder geschikt zijn, is de soort ook daar niet uit te sluiten. Verblijfplaatsen zijn hier niet aanwezig.

Andere beschermde reptielen zijn op basis van hun bekende verspreidingsgebied en biotoopvoorkeur, niet te verwachten in het plangebied.

Effecten

Ringslangen zijn schuwe dieren die bij gevaar en verstoring snel vluchten. Het is bovendien een mobiele soort, die waarschijnlijk de baggerzuiger zal ontwijken en elders in het leefgebied gaat foerageren. Broedbiotopen worden met de werkzaamheden niet verstoord.

De 4 slootjes in het weidegebied zijn hooguit een marginaal onderdeel van het leefgebied. Het tijdelijk dempen van deze slootjes heeft geen effect op het functioneren van het leefgebied of vaste verblijfplaatsen. Exemplaren of de lokale populatie worden niet verstoord.

Geen ontheffing

Voor ringslang hoeft geen ontheffing worden aangevraagd.

5.6 Vissen

Voorkomen en functie

Zowel de plas, ringsloot, als de slootjes zijn geschikte leefgebieden voor kleine modderkruiper (tabel 2). Ook het voorkomen van bittervoorn (tabel 3) is op voorhand niet uit te sluiten, maar de plas is weinig aantrekkelijk. Tauw sluit het voorkomen van rivierdonderpad (tabel 2) en grote modderkruiper (tabel 3) in Klein Vogelenzang uit. De depots liggen ook buiten het bekende verspreidingsgebied van grote modderkruiper. Het plangebied ligt buiten het algemene verspreidingsgebied van andere (strikt) beschermde soorten (Tauw, 2011a).

Effecten

Het baggeren van de plas en ringsloot en het dempen van de slootjes bij de depots verstoort alle soorten vissen en verandert hun leefgebied.

Door het baggeren zullen met name jonge en kleine vissen worden opgezogen, samen met de vissen die zich in de bodem verschuilen, zoals de kleine modderkruiper. Bovendien zal het baggeren plaatsvinden in het voortplantingsseizoen van kleine modderkruiper en bittervoorn. Bittervoorn is voor de voortplanting afhankelijk van zoetwatermossels zoals zwane- en schildersmossels. Deze mossels leven ingegraven in de bodem. Bij baggerwerkzaamheden, in welke tijd van het jaar dan ook, zullen deze mossels verwijderd worden. Hierdoor kan de bittervoorn zich niet meer voortplanten. Doordat bittervoorns pas na twee jaar geslachtsrijp zijn en maximaal 5 jaar oud worden kunnen door het verwijderen van de mossels hele jaarklassen uit een gebied verdwijnen. Het is te overwegen te onderzoeken of de mossels ongeschonden kunnen worden gelaten. Is dit het geval dan kan daar een deel van de mossels verzameld worden en in het water van herkomst teruggezet worden (bron: bureau Viridis).

Het dempen van de slootjes betekent tijdelijke vernietiging van het leefgebied van kleine modderkruiper en mogelijk bittervoorn. Gezien de geringe omvang zal het geen negatief effect hebben op de populaties.

De aanleg van de persleiding zal geen effecten hebben op vissen.

Werken volgens gedragscode en nader onderzoek/aanvragen ontheffing

De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd conform de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen (2012). Dit betekent dat preventieve handelingen worden verricht om verstoring van dieren te voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing voor het baggeren is niet nodig, zie hoofdstuk 2. Voor het dempen van de sloten moet een ontheffing worden aangevraagd voor verstoring van leefgebied, exemplaren en vaste verblijfplaatsen van bittervoorn (tabel 3 soort). Wel moet eerst de aanwezigheid van de soort in de sloten worden aangetoond middels nader onderzoek. Voor de kleine modderkruiper (tabel 2 soort) is het werken conform de gedragscode voldoende.

Voor de tabel 1 soorten geldt een vrijstelling bij regulier beheer en ruimtelijke ontwikkelingen. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom voor deze soorten niet nodig.

De te volgen werkwijze zal door een deskundige ecooloog worden vastgelegd in een werkprotocol.

5.7 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Het plangebied ligt binnen het verspreidingsgebied van groene glazenmaker (tabel 3). Deze soort is afhankelijk van krabbenscheer. Tauw (2011a) heeft deze plant niet in Klein Vogelenzang aangetroffen. In enkele slootjes tussen de graslanden (Oud Reeuwijk) komt deze plant wel voor. Hier is ook voortplanting van groene glazenmaker vrijwel zeker (Bureau Waardenburg, 2011), zie figuur 5.

Platte schijfhoren (tabel 3) is ook uit de omgeving bekend. Omdat het veldbezoek van Tauw (2011a) en van Eelerwoude (2012) buiten het geschikte seizoen is uitgevoerd, kan het voorkomen van de slak in de plas en in de slootjes niet worden vastgesteld noch uitgesloten. Over de habitatvoorkeuren en levenscyclus van deze soort is weinig bekend. Helder water met uitbundige groei van waterplanten, waaronder krabbescheer, behoren tot het meest geschikte biotoop.

Andere (strikt) beschermde soorten worden op basis van verspreidingsgebied en/of biotoopvoorkeur uitgesloten.

Effecten

De slootjes met krabbenscheervegetaties worden niet gedempt of aangetast. Zorg wordt gedragen voor behoud van de waterkwaliteit. Effecten op groene glazenmaker zijn niet te verwachten. De depots kunnen juist een verrijking vormen voor het jachtgebied (prooien). Een negatief effect is uit te sluiten.

Het opzuigen van de bagger en het dempen van de slootjes heeft negatieve effecten op de eventueel voorkomende platte schijfhoren en het leefgebied. Eventueel aanwezige exemplaren worden gedood. De slootjes met de hoogste potentie (die met krabbenscheer), worden nadrukkelijk ontzien.

Werken volgens gedragscode en nader onderzoek/aanvragen ontheffing

De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd conform de Gedragscode Flora en faunawet voor waterschappen (2012). Dit betekent dat preventieve handelingen worden verricht om verstoring van (het leefgebied van) dieren te voorkomen. Het aanvragen van een ontheffing voor het baggeren is niet nodig. Voor het dempen van de sloten moet alleen een ontheffing worden aangevraagd voor platte schijfhoren. Wel moet eerst de aanwezigheid van de soort in de sloten worden aangetoond middels nader onderzoek.

De te volgen werkwijze zal door een deskundige ecooloog worden vastgelegd in een werkprotocol.

6

BESCHERMDE GEBIEDEN – N2000

6.1 Kernwaarden

Kenschets (bron: website Ministerie EZ)

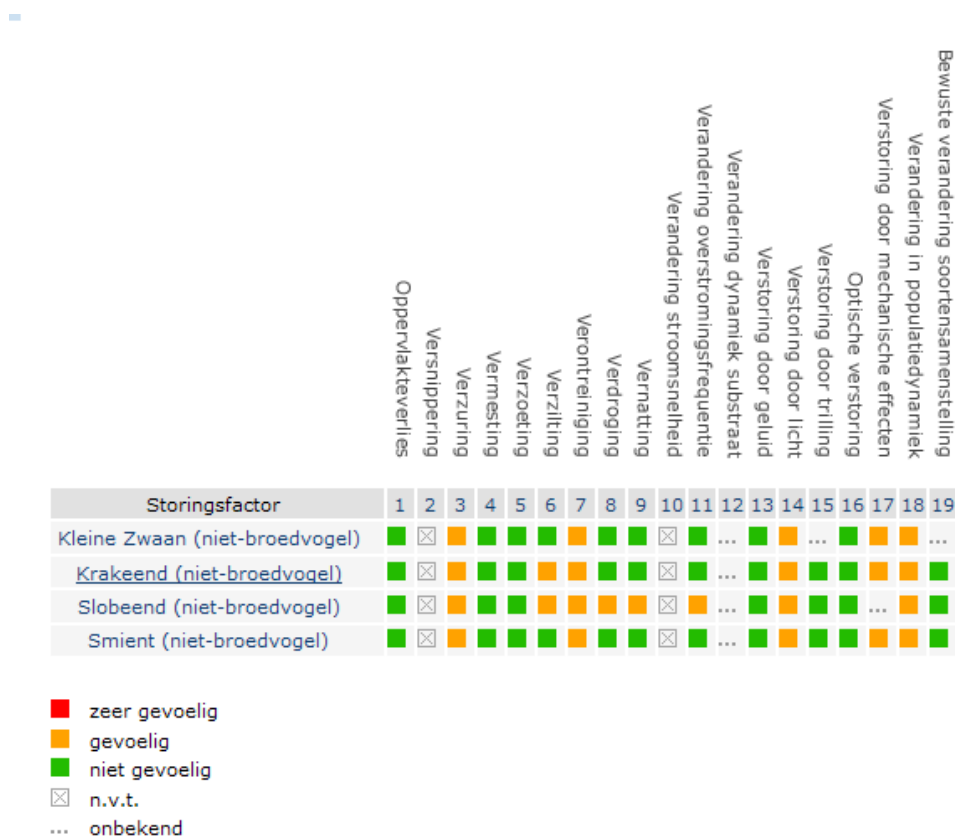
Direct tegen Klein Vogelenzang aan ligt het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein. Dit Natura 2000-gebied omvat de meest noordelijkste deel van de Reeuwijkse Plassen (Broekvelden en Vettenbroek) en de aangrenzende polders aan de oostzijde en zuidzijde van de plassen. Het gebied is in de winter van belang als slaap- en foerageergebied voor kleine zwaan en smient. Smienten gebruiken de surfplas Vettenbroek massaal als rustgebied, terwijl kleine zwanen met grote regelmaat de polders rond het plassengebied, vooral Polder Stein-Noord (tussen de Twaalfmorgen en de spoorlijn) als voedselgebied gebruiken. Daarnaast is het gebied van enige betekenis voor overwinterende krakeend en slobbeend (Broekvelden/Vettenbroek).

In de broedtijd zijn de polders rijk aan weidevogels met een redelijke stand van onder andere grutto en broeden op veel plaatsen langs de oevers rietvogels als rietzanger. In combinatie met de aanliggende Reeuwijkse Plassen is er nog een redelijke populatie grote karekiet aanwezig van een tiental paren; de belangrijkste concentratie in Zuid-Holland. Afslag van de oevers is voor deze vogels plaatselijk een probleem. De graslanden herbergen het laatste restant in West-Nederland van de hier ooit wijd verspreid voorkomende hooilanden met wilde kievitsbloem.

De Reeuwijkse Plassen zijn typische voorbeelden van laagveenplassen die ontstaan zijn door verving. Ze kennen momenteel een slechte waterkwaliteit (troebel) als gevolg van de inlaat van voedselrijk water (externe eutrofiëring) en de versnelde afbraak van veen in de waterbodem (interne eutrofiëring). Dit laatste wordt bevorderd door de aanvoer van sulfaat en bicarbonaat met het water uit de agrarische omgeving. Buiten het Natura 2000-gebied hebben de plassen een belangrijke recreatiefunctie.

Kernopgaven en instandhoudingsdoelstellingen

De 'Essentietabel' (Ministerie van EZ) is opgenomen in bijlage 3. Hierop staan kort de kernopgaven en de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied opgesomd. De instandhoudingsdoelstellingen betreffen vier niet-broedvogels: kleine zwaan, smient, krakeend en slobbeend. De gevoeligheidstabel voor deze soorten staat in figuur 6 (Bron: Ministerie van EZ).

Figuur 6 Gevoeligheidstabel vogelsoorten Natura 2000-gebied (Bron: Ministerie van EL&I)

De kernopgaven betreffen de landschappelijke samenhang en interne compleetheid, plas-dras situaties voor smienten en broedvogels en rui- en rustplaatsen voor watervogels als ganzen en slobeend.

6.2 Effecten

Het baggeren zal starten als de overwinterende vogels zijn vertrokken. Wanneer zij terugkeren om te ruien en rusten, zijn de werkzaamheden al aan de gang. De meeste vogels zullen naar verwachting deze verstoring op de koop toenemen en alsnog in het N2000-gebied verblijven. Het gaat immers om een continue geluidsbron met een relatief beperkt niveau. Het bronvermogen van een zuiger is 100dB(A). Op 100m afstand is het geluidsniveau 49dB(A), op 200m 43 dB(A). In het gebied zijn meerdere verstoring-/geluidsbronnen, zoals fietsers en wandelaars, al dan niet met hond. Het gebied ligt vlak bij de snelweg, die ook een continue geluidsbron is. Visuele verstoring in het Natura 2000-gebied treedt niet op, de boot is vanuit het gebied niet zichtbaar. Het is dan ook niet te verwachten dat de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied geraakt zullen worden. Indirect draagt het baggeren van Klein Vogelenzang bij aan de instandhoudingsdoelstellingen. De verbeterde waterkwaliteit in de plas zal de draagkracht van het gehele gebied (dus ook buiten het Natura 2000-gebied) vergroten.

Bij het baggeren worden geen plas-dras situaties verstoord of rui- en rustplaatsen fysiek aangetast. Deze kernopgaven van het Natura 2000-gebied worden dus niet aangetast.

De landschappelijke samenhang wordt ook niet verstoord en wordt waarschijnlijk juist versterkt door de verbeterde waterkwaliteit.

Conclusie

De instandhoudingsdoelstellingen en kernopgaven van het Natura 2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein worden niet aangetast en gedeeltelijk juist versterkt. Deze conclusie moet ter beoordeling worden voorgelegd aan de provincie.

7

BESCHERMDE GEBIEDEN – EHS

7.1 Kernwaarden

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij-regime'. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt, kan de ingreep plaatsvinden, mits eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en restschade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee tenzij'-regime dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

De wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS zijn volgens de provinciale Verordening Ruimte de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om het areaal van een gebied en de bij het gebied behorende natuurdoelen en – kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, duisternis en openheid, de landschapsstructuur en belevingswaarde.

Voor de natuurwaarden verwijst de verordening naar het natuurbeheerplan. Daarin geldt voor de Reeuwijkse Plassen het natuurdoel 'N04.02 Zoete Plas'. Dit is niet nader uitgewerkt (bron: Provincie Zuid-Holland).

7.2 Effecten

De werkzaamheden zullen het areaal en de natuurdoelen en – kwaliteit niet aantasten. De kwaliteit van het water wordt juist verbeterd en daarmee de natuurkwaliteit. De overige abiotische factoren worden niet aangetast. Er is sprake van geluidsproductie, maar deze levert naar verwachting niet meer verstoring op dan de huidige productie door met name auto's (al dan niet op de snelweg). De belevingswaarde zal tijdelijk wel minder hoog zijn, door de aanwezigheid van het schip. Dit is slechts een tijdelijke en noodzakelijke vermindering, om daarna een hogere kwaliteit te krijgen. Helderder water met meer biodiversiteit is ook aantrekkelijker voor bezoekers.

Conclusie

Een vervolgstap in dit beleidstraject is niet nodig.

8

CONCLUSIE EN VERVOLG

8.1 Overtredingen Flora- en faunawet

Op basis van deze quickscan wordt geconstateerd dat het onderzoeksgebied een potentiële habitat biedt voor een aantal algemene en strikt beschermde soorten. In tabel 1 is een samenvatting gegeven van deze resultaten.

8.1.1 Licht beschermde soorten (tabel 1): vrijstelling

De werkzaamheden leiden tot een tijdelijk verlies of verstoring van het leefgebied van diverse soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Bij het baggeren kunnen adulte en juveniele exemplaren en eieren worden gedood. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze tabel 1-soorten, omdat in de omgeving voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

8.1.2 Zwaarder beschermde soorten (tabel 2): werken volgens gedragscode

Bij verstoring van tabel 2- soorten kan worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Dan wordt verstoring zo veel mogelijk voorkomen en is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Het gaat in dit geval om kleine modderkruiper (dempen sloten, baggeren plas en ringsloot) en mogelijk rietorchis, gevlekte orchis en vleeskleurige (aanleg depots).

De werkzaamheden worden uitgevoerd volgens de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen (2012). Omdat de populaties van de soorten niet in gevaar komen of negatief worden beïnvloed, hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. De gedetailleerde werkwijze wordt vastgelegd in twee ecologische werkprotocollen: één voor het aanleggen van de depots, één voor het baggerwerk.

8.1.3 Strikt beschermde soorten (tabel 3): werken volgens gedragscode, doen van nader onderzoek en aanvragen ontheffing

Bij de werkzaamheden wordt mogelijk het leefgebied en de verblijfplaatsen van waterspitsmuis, poelkikker, bittervoorn en platte schijfhoren verstoord en zelfs exemplaren gedood. Het gaat daarbij om hooguit enkele exemplaren en een tijdelijke verstoring. Lokale populaties zullen niet in hun voortbestaan worden bedreigd. Door het baggeren zal het leefgebied juist verbeteren.

De werkzaamheden worden uitgevoerd volgens de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen (2012). De baggerwerkzaamheden vallen binnen deze Gedragscode onder 'bestendig beheer'. Dit betekent dat geen ontheffing hoeft worden aangevraagd voor tabel 3 soorten, ook omdat de populaties van de soorten niet in gevaar komen of negatief worden beïnvloed.

Het dempen van de slootjes valt binnen de gedragscode onder ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor de verstoring van exemplaren en het leefgebied van waterspitsmuis, poelkikker, bittervoorn en platte schijfhoren, een ontheffing moet worden aangevraagd. Om dat te kunnen doen moet eerst de aanwezigheid van de soorten in de sloten worden aangetoond middels nader onderzoek. Omdat gewerkt wordt volgens de gedragscode wordt de verstoring geminimaliseerd. De verstoring is tijdelijk en negatieve effecten op de populaties zijn niet te verwachten.

De gedetailleerde werkwijze wordt vastgelegd in twee ecologische werkprotocollen: één voor het aanleggen van de depots, één voor het baggerwerk.

8.1.4 Rekening houden met vogels (Gedragscode)

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen² uitgevoerd mogen worden, tenzij nader onderzoek heeft aangetoond dat broedende vogels afwezig zijn.

Er worden geen jaarrond beschermde nesten vernietigd of verstoord. De verstoring in het weidevogelgebied betreft een tijdelijke. Tegelijkertijd vormen de depots een plus voor sommige soorten. De werkzaamheden worden uitgevoerd volgens de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen (2012). De verstoring wordt daarmee geminimaliseerd.

8.2 Geen effecten N2000-gebied

De instandhoudingsdoelstellingen en kernopgaven van het N2000-gebied Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein worden niet aangetast en gedeeltelijk juist versterkt. Een NB-wet vergunning voor de werkzaamheden is niet nodig. Deze conclusie moet nog worden voorgelegd aan de provincie.

8.3 Geen aantasting waarden EHS

De waarden van de EHS worden niet aangetast, maar juist versterkt. Compensatie en dergelijke zijn voor de EHS niet aan de orde. Deze conclusie moet nog worden gedeeld met de provincie.

² In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

8.4 Eindconclusie

De werkzaamheden worden uitgevoerd volgens de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen (2012). Daarom hoeft voor het baggeren voor geen enkele soort ontheffing te worden aangevraagd. Voor het aanleggen van de depots (het dempen van sloten) moet ontheffing worden aangevraagd voor waterspitsmuis, poelkikker, bittervoorn en platte schijfhoren. Voorafgaand daaraan moet de aanwezigheid van de soorten in de sloten worden aangetoond middels nader onderzoek.

Werkzaamheden kunnen doorgang vinden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de EHS.

Tabel 1 Resultaten mogelijk aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied. Zie bijlage 1 voor een toelichting ten aanzien van de zorgplicht

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
1	Algemene amfibieën	Leefgebied en voortplantingsbiotoop	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
1	Zwanebloem, dotterbloem	Groeiplaats	Tijdelijk vernietigen van groeiplaats, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
2	Brede orchis, rietorchis, gevlekte orchis, vleeskleurige orchis	Groeiplaats	Tijdelijk vernietigen van groeiplaats, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Gedragscode
2	Kleine modderkruiper	Leefgebied en voortplantingsbiotoop	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Gedragscode
3	Waterspitsmuis	Mogelijk leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied, op termijn weer geschikt / verbeterd leefgebied	Ja	Nader onderzoek / Ontheffing voor het dempen van de slootjes
3	Poelkikker	Leefgebied en voortplantingsbiotoop	Tijdelijke aantasting leefgebied, mogelijk doden, op termijn weer geschikt/verbeterd leefgebied	Ja	Nader onderzoek / Ontheffing voor het dempen van de slootjes
3	Bittervoorn	Mogelijk leefgebied en voortplantingsbiotoop	Tijdelijke aantasting leefgebied, op termijn weer geschikt / verbeterd leefgebied	Ja	Nader onderzoek / Ontheffing voor het dempen van de slootjes
3	Platte schijfhoren	Mogelijk leefgebied en voortplantingsbiotoop	Tijdelijke aantasting leefgebied, mogelijk doden, op termijn weer geschikt / verbeterd leefgebied	Ja	Nader onderzoek / Ontheffing voor het dempen van de slootjes
V	Vogels	Broedlocatie, foerageren, overwinteren	Tijdelijke verstoring, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee, mits	Gedragscode

LITERATUURLIJST

- Bureau Waardenburg bv (2011), *Krabbenscheer en groene glazenmaker rondom Reeuwijk*
- Dienst Regelingen (2001), *Soortenstandaard bittervoorn*.
- Dienst Regelingen (2001), *Soortenstandaard kleine modderkruiper*.
- Dienst Regelingen (2009), *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.
- Ecologica (2007), *Beschermde flora en fauna in het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Rijnland – fase I*
- Jong, Th. H. de (2002), *Amfibieën, vissen en baggeren: richtlijnen voor het baggeren van wateren met betrekking tot het voorkomen van kwetsbare en bedreigde amfibieën en vissen*. Bureau Viridis, Culemborg.
- Koninklijke Vermande (1999-2009), *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5*, SDU Uitgeverij, Den Haag
- Ministerie van LNV (2001), *Beschermingsplan groene glazenmaker 2002-2006*, Rapport Directie Natuurbeheer nr 2001/015, Wageningen, 2001.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2004), *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.
- Tauw (2011 a), *Natuurtoets aanleg en onderhoud natuurvriendelijke oevers, Reeuwijkse plassen*
- Tauw (2011 b), *Soortgericht onderzoek Waterspitsmuis voor aanleg NVO's in de Reeuwijkse Plassen*
- Unie van Waterschappen (2012), *Gedragscode Flora en faunawet voor waterschappen*

www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

www.zoogdiervereniging.nl

www.ravon.nl

www.waarneming.nl

www.telmee.nl

www.anemoon.nl

BIJLAGE 1: FLORA- EN FAUNAWET

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurreggeving (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- Ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- Alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- Alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- Alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- Vissen, en schaal- en schelpdieren voorzover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- Bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren).

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland

voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen. De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De *lichte toets* geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De *uitgebreide toets* geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en

- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Staatssecretaris van EL&I, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Voor verstoring van vogels en vogelnesten wordt geen ontheffing verleend voor ruimtelijke inrichting of ontwikkeling en niet voor dwingende redenen van openbaar belang. Voor vogels geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dat zijn: bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid. Buiten het broedseizoen mogen de nestplaatsen, zonder ontheffing, worden verstoord. Daarbij geldt geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De meeste vogels broeden tussen medio maart en medio juli. Van een (beperkt)

aantal vogels is de nestplaats jaarrond beschermd. Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het gehele seizoen:

1. Nesten die binnen en buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3. Nesten van vogels die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

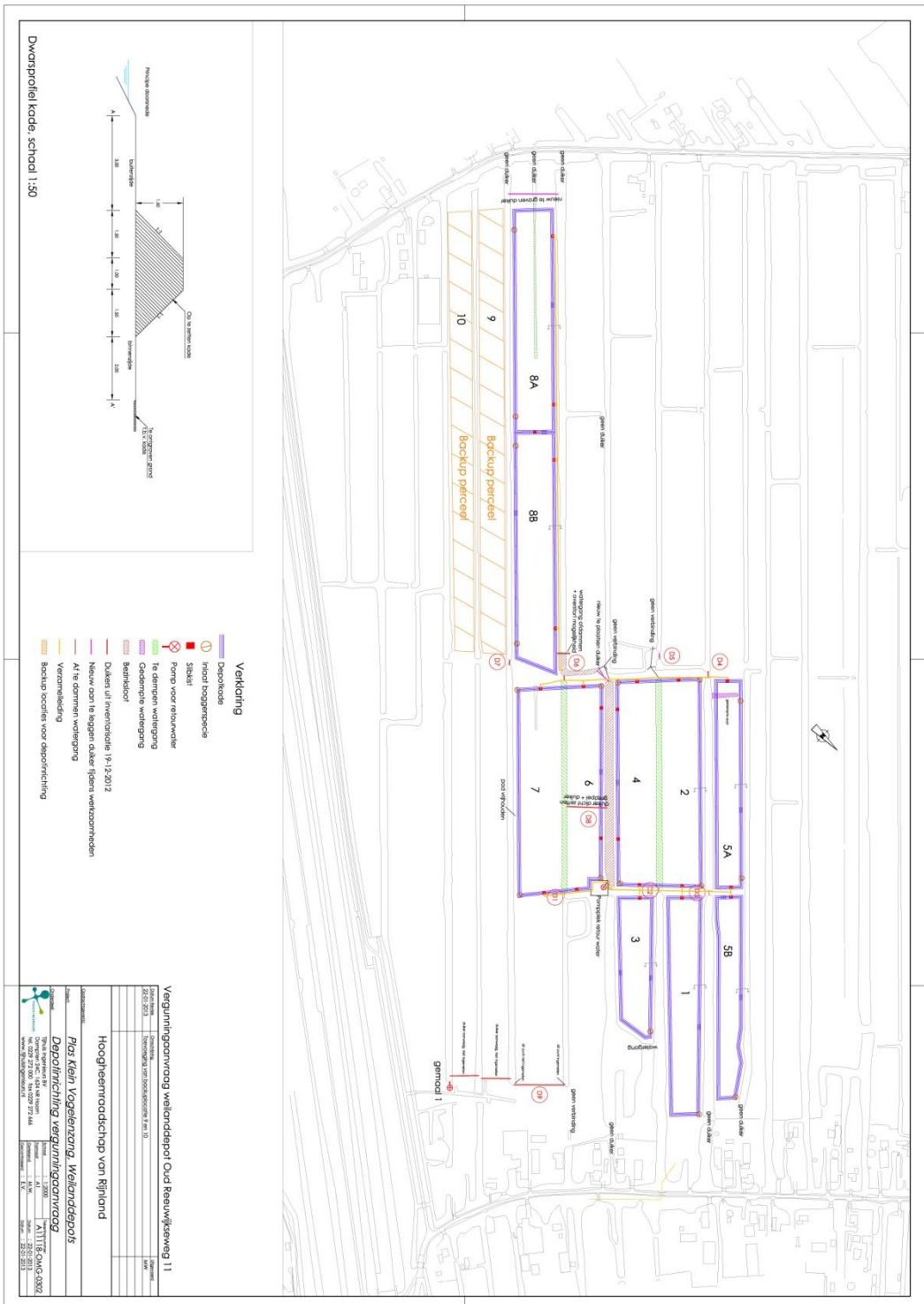
Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd. Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Mitigatie

Negatieve effecten en daarmee een ontheffingsaanvraag kunnen worden voorkomen door vooraf gaand aan het project mitigerende (= verzachtende) maatregelen op te stellen en uit te voeren. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort.

BIJLAGE 2: LOCATIES DEPOTS

BIJLAGE 3: ESSENTIETABEL N2000 GEBIED

Essentietabel Natura 2000-gebied 104. Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein									
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

[illegible]

	Opgave landschappelijke samenhang en interne compleetheid (Meren en moerassen)	Behoud en herstel van samenhang tussen slaappleatsen en foerageergebieden in het bijzonder voor grasetende watervogels en meervleermuizen (de belangrijkste kraamkamerfunctie en slaapfunctie van de meervleermuis ligt vooral in gebouwen buiten de Natura 2000 gebieden). Voor afgesloten zeearmen en randmeren behoud van de specifieke betekenis van de verschillende onderdelen voor habitattypen en vogels. Herstel van mozaïek van verlandingsstadia van open water tot moerasbos en herstel van gradiënt watertypen (inclusief brak) met name in het deellandschappen Laagveen.
4.11	Plas-dras situaties	Plas-dras situaties voor smienten A050 en broedvogels zoals porseleinhoen A119 en kemphaan A151, kwartelkoning A122 en noordse woelmuis *H1340.
4.16	Rui- en rustplaatsen	Voldoende ruiplaatsen en rustgebieden voor watervogels zoals fuut A005, ganzen, slobend A056 en kuifeend A061.

[illegible]

		SVI Landelijk	Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren	Kernopgaven		
Niet-broedvogels										
A037	Kleine Zwaan	-	=	=		40		4.11, W		
A050	Smient	+	=	=		7500				
A051	Krakeend	+	=	=		70				
A056	Slobeend	+	=	=		50		4.16		

deze tabel is gebaseerd op het definitief aanwijzingsbesluit

Legenda					Gebruik deze essentietabel in combinatie met de leeswijzer
----------------	--	--	--	--	---

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

=(<	Ontwerp-aanwijzingsbesluit heeft 'ten gunste van' formulering
-----	---

